

Hierbij nodig ik u van harte uit voor de bijeenkomst die de Contactgroep Gezondheid en Chemie (CGC) organiseert in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde (NVVK):

Is taal een gevaar (geworden)?

Donderdag 17 januari 2013
13.30 - 16.30
Ontvangst vanaf 13.00 uur

Locatie: Golden Tulip - Hotel Central, Den Bosch
Burg. Loeffplein 98, 5211 RX, Den Bosch
www.hotel-central.nl/

Inleiding

Taal wordt de laatste tijd regelmatig genoemd als belangrijke factor bij risico's op ongevallen. En dat geldt dan niet alleen voor taalproblemen in sectoren met veel buitenlandse werknemers. Het onderwerp is nog betrekkelijk jong. In de 2008 CGC-NVVK bijeenkomst over contractor safety (Jongen en Swuste, 2008) kwam het onderwerp aan bod en is er gediscussieerd over een VCA-beeldexamen. Goede medewerkers zakken nu voor het examen vanwege taalproblemen. Voor opleiders in de zaal was dat een probleem. Aan de andere kant kunnen deze medewerkers met zo'n VCA (beeldexamen)diploma niet veilig in de petrochemische sector gaan werken, waar lezen en begrijpen van een werkvergunning of taak-risico-analyse een basisvereiste voor veiligheid is.

In de literatuur wordt taal en taalvaardigheid genoemd, maar er is vrij weinig solide onderzoek naar het onderwerp uitgevoerd (Elling, 1991). Paul Lindhout is een paar jaar terug op het onderwerp gepromoveerd (Lindhout, 2010a). Hij heeft zijn onderzoek bij de NVVK bijeenkomst in 2010 gepresenteerd. Hieruit blijkt hoe onontgonnen dit onderzoeksgebied is. We vermoeden dat in sectoren waar geen gemeenschappelijke taal wordt gebruikt, communicatie over gevaren en risico's moeizaam zal verlopen waardoor het risico op ongevallen zal toenemen (Lindhout en Ale, 2009). Maar dit vermoeden laat zich niet uit de statistieken lezen. Een analyse van ongevallen met slachtoffers van niet-Nederlandse nationaliteit over de periode 2007-2009 geeft geen helder beeld (Beek et al, 2010). Dat komt voor een belangrijk deel door het ontbreken van informatie. Bij ongevallen die door de Inspectie SZW worden onderzocht is taalbeheersing, laaggeletterdheid en analfabetisme geen onderdeel van het ongevalsonderzoek (Lindhout, 2010b; Lindhout et al., 2011). Onderzoek naar een mogelijke relatie tussen ongevallen en de culturele achtergrond van groepen van slachtoffers legt evenmin een relatie (Guldenmund et al, 2010), althans het onderzoek kan deze relatie niet aantonen. En ook dat is opmerkelijk. Je zou verwachten dat werknemers uit andere culturen niet alleen maar moeite hebben met de taal, maar ook met de manieren hoe we gewend zijn te communiceren over bijvoorbeeld onderwerpen als veiligheid en gezondheid (Starren et al, 2013). Ook in andere landen komen taalproblemen voor. Een inventarisatie (Lindhout et al, 2012) laat zien dat ze in alle sectoren voorkomen en dat de relatie tussen ongevallen en taalproblemen zich steeds duidelijker aftekent. Dit is reden genoeg om 'taal' en de mogelijke gevaren en risico's van beperkte taalbeheersing in een CGC-NVVK bijeenkomst aan de orde te stellen. Ook omdat er al praktische oplossingen beschikbaar zijn die snel ingezet kunnen worden.

Programma

Dagvoorzitter is Paul Swuste

13.00 - 13.30 **Ontvangst met koffie en thee**

13.30 - 13.45 **Opening door de bestuursleden Paul Scheepers (voorzitter CGC) en Paul Swuste (bestuurslid CGC en NVVK)**

Mededelingen uit de besturen van CGC en NVVK

13.45 - 14.15 **Taalproblemen - een driekoppig monster**

Hoewel er in Nederland nog weinig uit de ongevallenstatistieken naar voren komt blijkt er internationaal toch wel degelijk iets aan de hand te zijn. Bij hoog-risico bedrijven, in de bouw, industrie, agro en ook de gezondheidszorg speelt het. Tijd dus om taalproblemen te verkennen, ze beter te begrijpen en er in praktijk mee aan de slag te gaan. Met aandacht voor drie invalshoeken: verstaan, lezen en begrijpen.

Dr. Ing. Paul Lindhout MSHE. TU Delft, Ministerie SZW

14.15 - 14.45 **Begrijpelijke werk- en veiligheidsinstructies. Hoe organiseren we een gevoel van urgentie?**

Begrijpelijk communiceren (taalniveau B1) op de werkvloer vereist meer dan het leren van een vaardigheid. Nodig is ook een andere manier van denken, een cultuurverandering. Werk- en veiligheidsinstructies hebben vaak een aanbodgericht karakter waarin de zender centraal staat. Nodig is een cultuurverandering waarin het doel van je communicatie - veilig werken - en de ontvanger - de werknemer - centraal staan.

Wessel Visser. Bureau Taal

14.45 - 15.00 **Pauze**

15.00 - 15.30 **Taalverschillen: leren van het verleden, kijken naar de toekomst**

In een project voor de Metaalbewerking en Metalektro (programma 5xBeter) zijn in 2009 - 2010 tools ontwikkeld die bedrijven helpen om de communicatie met anderstaligen te verbeteren. In de tools zijn internationale sectorale ervaringen, good practices van metaalbedrijven en wetenschappelijk kennis samengebracht. Sindsdien heeft het denken over taalverschillen niet stilgestaan. Daarom ook aandacht voor nieuwe ideeën en ontwikkelingen.

Dr. Jeannette Paul - TNO | PaulWerkt | Global Work Talk

15.30 - 16.00 **Is het wel taal?**

Of indien de nadruk gericht op laaggeschoold: communicatie is een veiligheidsrisico, maar is het wel de taal? Samenwerken met mensen met een taalachterstand (migranten, laaggeletterden) vraagt om veiligheidsaanpakken die aansluiten bij hun specifieke behoefte: minder talig, meer interactief en vaker met aandacht voor hun 'kwetsbare' positie. Dit vraagt om andere vaardigheden en een andere leiderschapstijl.

Drs. Annick Starren. TNO Safe and Healthy Business

16.00 - 16.30 Plenaire paneldiscussie met de sprekers

Sprekers:

Paul Lindhout is 10 jaar toezichthouder bij Seveso II bedrijven vanuit het ministerie van SZW, daarnaast sinds 2009 als gastonderzoeker verbonden aan de TU-Delft TBM-vakgroep veiligheidskunde en publiceert over taalproblemen. De 27 jaar als ingenieur, manager en consultant in de industrie die daaraan vooraf gingen voerden hem voor kortere of langere perioden naar diverse landen in West, Noord en Zuid Europa, het Midden Oosten, West Afrika en Noord Amerika. Hij deed zo ook ervaring met taalproblemen op. Het schuilt vaak achter andere problemen, zoals cultuurverschil, diversiteit en sociale uitsluiting, houdt taalproblemen mede in stand.

Wessel Visser is directeur van BureauTaal. Veel mensen begrijpen de overheid en het bedrijfsleven niet. Zo denkt de helft van de mensen met een aflossingsvrije hypotheek, dat ze na 30 jaar rente betalen klaar zijn met de bank. Een vergelijkbaar groot deel van de werknemers in de industrie begrijpt zijn werk- en veiligheidsinstructies niet. Onbegrijpelijke communicatie leidt tot teleurstellingen, wantrouwen en ongelukken. BureauTaal (www.bureautaal.nl) is gespecialiseerd in begrijpelijke communicatie.

Jeanette Paul

Jeannette Paul werkt al 25 jaar aan goede arbeidsomstandigheden en minder verzuim. Zij doet dit bij bedrijven, branches en de rijksoverheid. In het verleden werkte zij als senior adviseur en projectleider bij adviesbureaus, als onderzoeker bij de Universiteit van Amsterdam, als senior beleidsmedewerker bij het ministerie van SZW en als zelfstandig professional onder de naam PaulWerkt. Per 1 januari 2013 werkt zij als Senior Business Developer Gezond, Vitaal en Veilig werken bij TNO. Daarnaast is zij initiatiefnemer van Global Work Talk.

Annick Starren

Drs. Annick Starren werkt als onderzoeker/adviseur bij het team Safe and Healthy Business van TNO. Zij is opgeleid als arbeids- en organisatiepsycholoog. Haar expertise ligt in aanpakken voor gedrag en veiligheidscultuur bij groepen werknemers die relatief kwetsbaar zijn als het gaat om veiligheid: laaggeschoolden, migranten, flexwerkers, jongeren en ouderen. In haar onderzoek probeert zij antwoord te geven op de vraag: wat zijn de werkzame elementen van veiligheidsverbeterprogramma's voor deze groepen? Specifiek voor laaggeschoold werk heeft TNO laagdrempelige 'micro-tools' ontwikkeld ten behoeve van veilig vakmanschap op de werkvloer.

De Contactgroep Gezondheid en Chemie

De Contactgroep Gezondheid en Chemie (CGC) is een multidisciplinair discussieforum met als doel het uitwisselen van informatie over de gezondheid van de mens in relatie tot chemische factoren en het bevorderen van het netwerk van mensen werkzaam op dit terrein. Dit wordt gerealiseerd door het organiseren van themamiddagen voor bedrijfsartsen, veiligheidkundigen, arbeidshygiënisten, toxicologen, medisch milieukundigen en milieugezondheidkundigen. De middagen worden, afhankelijk van het thema, georganiseerd in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne (NVvA), de Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde (NVVK), de Nederlandse Vereniging voor Toxicologie (NVT), de Nederlandse Vereniging van Medische Milieukunde (NVMM) en de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB). De themamiddagen bieden de mogelijkheid om al deze verschillende specialisten bij elkaar te brengen en zo multidisciplinaire netwerken te laten ontstaan.

Meer informatie over de programma's van de CGC kunt u vinden op de website van de Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne, www.arbeidshygiene.nl, door te kiezen voor "Contactgroepen" en "Gezondheid en Chemie". U vindt daar de programma's en presentaties van de CGC-bijeenkomsten die al hebben plaatsgevonden. Als lid van de CGC ontvangt u uitnodigingen voor nieuwe bijeenkomsten.

Tijdens de bijeenkomst worden door de CGC uitsluitend aan leden van de CGC certificaten van deelname uitgereikt ten behoeve van certificering. Deelnemers die geen lid zijn van de CGC maar wel lid zijn van één van bovengenoemde beroepsverenigingen kunnen hun eigen beroepsvereniging verzoeken om een certificaat van deelname te verstrekken.

Aanmelden als lid van de CGC is mogelijk via info@epsnet.nl

De volgende bijeenkomsten van de CGC zijn op:
14 maart 2013 in samenwerking met de NVT
13 juni 2013 in samenwerking met de NVAB
12 september 2013 in samenwerking met de NVMM
14 november 2013 in samenwerking met de NVvA

Literatuur

- Beek E van, Dijkshoorn R, Mud M, Bellamy L (2010). Analyse van ongevallen met slachtoffers met een niet-Nederlandse nationaliteit over 2007 T/M 2009. November 2010. RPS Advies BV i.o.v. Ministerie van SZW. Rapport VRM10.8043.R02.
- Blom C Leenders I. Hoe duidelijk zijn uw veiligheidsinstructies? SAFETY!/NR.5/2011
- Elling M (1991). Veiligheidsvoorschriften in de industrie, een verkenning van problemen en mogelijkheden. Proefschrift TU Twente
- Guldenmund F Chen M Cleal B Mearns K (2010). The relationship between accidents of foreign workers and their cultural background; an exploratory study. August 2010. Delft University of Technology, Netherlands; National Research Centre for the Working Environment, Copenhagen, Denmark; University of Aberdeen, UK. Research project: Ministry of Social Affairs and Employment, The Hague. Ref. Nr. 5140-11485.
- Lindhout P (2010a). Taalproblemen bij BRZO en ARIE bedrijven, een onderschat gevaar? Promotie Technische Universiteit Delft 10 mei 2010
- Lindhout P Ale B (2009). Language issues, an underestimated danger in major hazard control? Journal of Hazardous Materials; 172:247-255
- Lindhout P (2010b). Taalproblemen als onderschat gevaar, Best Practices bij Seveso II bedrijven. Tijdschrift voor toegepaste Arbowetenschap 23(1):6-13.
- Lindhout P Gulijk C van Ale B (2011). Underestimation of language problems in frequently used accident investigation methods. Journal of Hazardous Materials 191 (2011) 158-162.
- Lindhout P, Swuste P, Teunissen GJ, Ale BJM (2012). Safety in multilingual work settings: Reviewing a neglected subject in European Union policymaking. European Journal for Language Policy 4.2 (2012), 137-169.
- Jongen M Swuste P (2008). Contractor safety: wie bepaalt de prijs? Zin en onzin van VCA. Tijdschrift voor toegepaste Arbowetenschap 21(1):27-31
- Paul, J.A. (2011) Veilig in den vreemde. Buitenlandse arbeidskrachten: van taalbarrière tot etnisch ondernemer. Arbo, nummer 12, 34 – 37
- Paul, J.A. (2012) Taalverschillen? Niet te licht aan tillen. VCA Actueel, nummer 2, 12 – 13
- Paul, J.A. (2013) Improving communication with foreign speakers on the shop floor. Safety Science, Volume 52, 65 – 72 <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S092575351200063X>
- Starren, A Hornikx J Luijters K (2013). Occupational safety in multicultural teams and organizations: A research agenda. Safety Science, Volume 52, 43-49.